

Ocak 2021

Dünya Muz Verileri (bin ton)

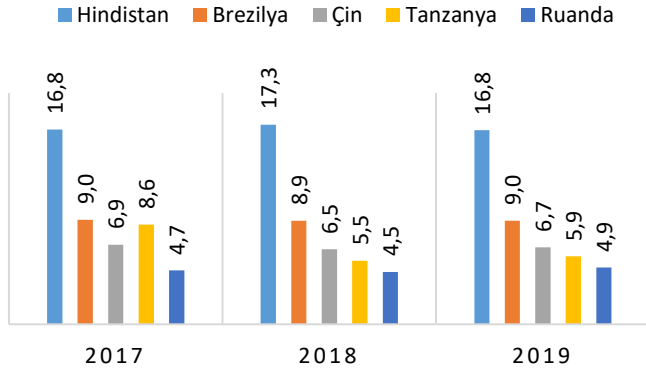
	2015	2016	2017	2018	2019	Değişim (%) ¹
Alan (bin ha)	5.338	5.244	5.105	5.121	5.159	0,7
Verim (ton/ha)	21,26	21,11	21,98	22,61	22,64	0,1
Üretim	113.491	110.696	112.236	115.766	116.782	0,9
Tüketim	111.192	107.257	108.973	110.425	-	1,3
İhracat	20.384	20.337	22.186	22.484	22.992	2,3
İthalat	19.737	21.197	23.974	24.379	24.760	1,6
İhracat fiyatı (\$/kg)	0,87	0,86	0,92	0,87	0,94	8,0

Kaynak: FAOSTAT (25.01.2021), 1/ Verisi bulunan son iki pazarlama yılının değişimini göstermektedir.

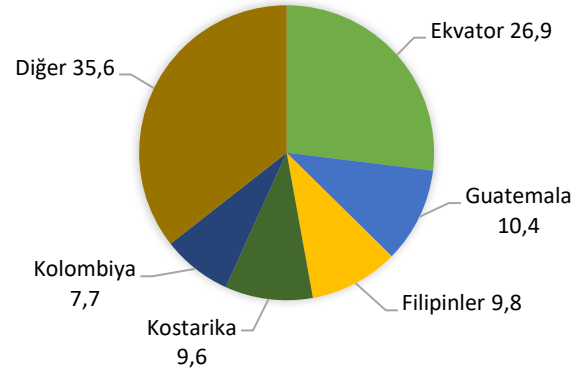
FAO verilerine göre dünya muz üretimi 2019 yılında bir önceki yıla göre %0,9 artarak 117 milyon tona yükselmiştir. Dünya muz üretim alanları 5 milyon ha olup yıllar itibariyle giderek artış göstermektedir. Dünya muz ihracatı 2019 yılında bir önceki yıla göre %2,3 artarak 22,9 milyon ton gerçekleşirken, muz ithalatı önceki yıllara göre %1,6 artarak 24,8 milyon tona yükselmiştir. Dünyada en fazla muz

üretim alanına sahip ülkeler başta Hindistan olmak üzere Brezilya, Çin, Tanzanya ve Ruanda'dır. Dünya muz üretiminde ise yine Hindistan %26,1'lik üretim payı ile ilk sırada yer alırken, %10'luk üretim payı ile Çin ikinci sırada, %6,2'lik üretim payı ile Endonezya üçüncü sırada yer almaktadır. Brezilya ve Ekvator ise dünya muz üretiminde ilk beşte yer alan diğer ülkelerdir.

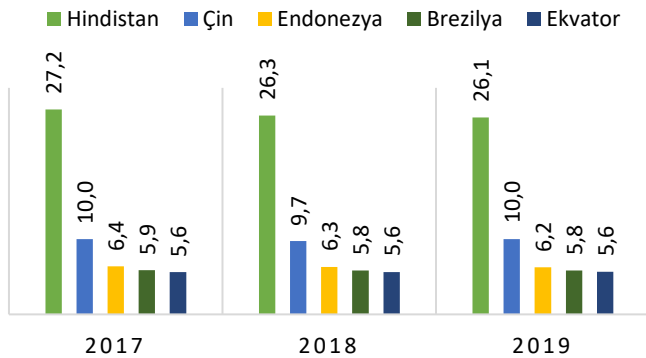
Muz üretim alanlarında önemli ülkeler (%)

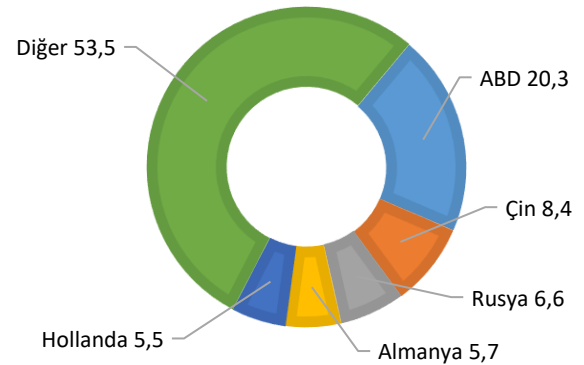
Ülkelere göre dünya muz ihracatı (2019, %)

Muz üretiminde önemli ülkeler (%)

Ülkelere göre dünya muz ithalatı (2019, %)

Dünya muz ticareti incelendiğinde, 2019 yılında muz ihracatında ilk sırada dünya muz üretiminde beşinci sırada yer alan Ekvador yer almaktadır. Guatemala, Filipinler, Kostarika ve Kolombiya ise muz ihracatında önde gelen diğer ülkelerdir. Dünya muz ithalatında ise %20,3'lük pay ile ABD ilk sırada yer alırken, sırasıyla Çin, Rusya, Almanya ve Hollanda muz ithalatında diğer önde gelen ülkelerdir.

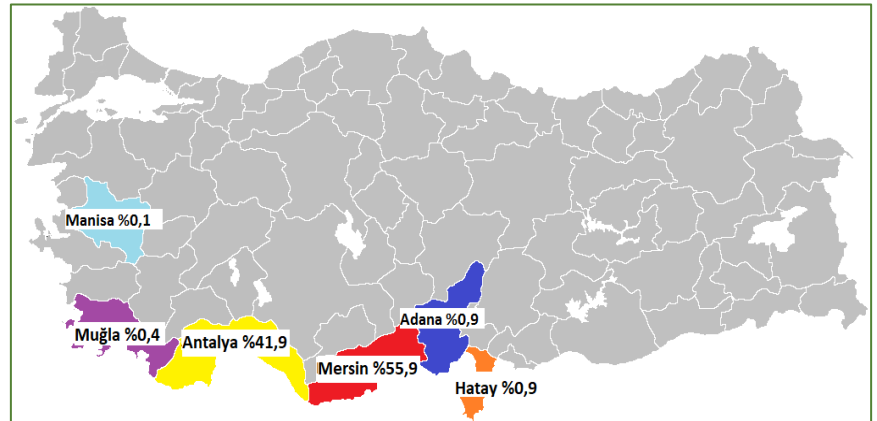
Türkiye ise dünya muz ticaretinde ithalatçı ülke konumunda olup 2019 yılı itibariyle dünya muz ithalatındaki payı %0,66'dır. Dünya muz ihracat fiyatları incelendiğinde 2015 ile 2019 yılları arasında muz ihracat fiyatlarının 0,85-0,95 \$/kg arasında değiştiği gözlenmektedir. 2017 yılında muz dış ticaretindeki artış ile 0,92 \$/kg'a kadar yükselen fiyatlar, 2019 yılında 0,94 \$/kg'a yükselmiştir.

Türkiye Muz Verileri (ton)

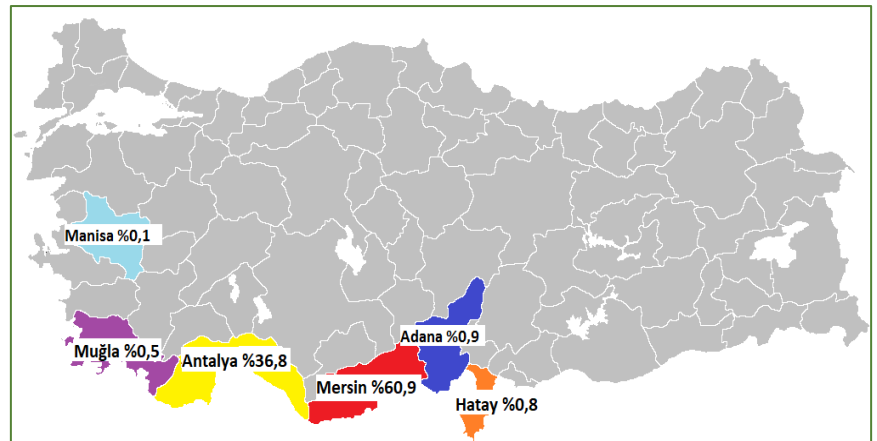
	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	Değişim ¹ (%)
Alan (da)	53.497	58.380	62.245	68.211	76.163	11,7
Verim (kg/da)	4.710	4.633	4.915	5.410	6.550	21,1
Üretim	251.994	270.500	305.926	369.009	498.888	35,2
Tüketim	461.516	477.318	509.671	529.762	613.164	15,7
İthalat	216.589	214.422	212.317	171.113	118.187	-30,9
İhracat	11	30	5	24	10	-58,4

Kaynak: TÜİK (25.01.2021), ^{1/} Verisi bulunan son iki yılın değişimini göstermektedir. Piyasa dönemi Ekim-Kasım

Muz üretim alanları: Türkiye'de muz üretim alanı 2018/19 üretim sezonunda 76 bin dekar iken 2019/20 üretim sezonunda 85 bin dekara yükselmiştir. Üretim alanının %55,9'unu Mersin, %41,9'unu ise Antalya oluşturmaktadır. Bu illerin dışında az da olsa Adana (%0,9), Hatay (%0,9), Muğla (%0,4) ve Manisa'da (%0,1) da muz yetiştiriciliği yapılmaktadır.

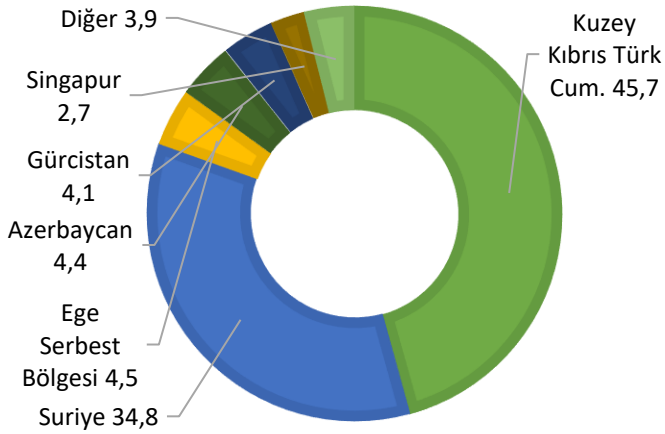

Muz üretimi: 2018/19 üretim sezonunda 499 bin ton olan Türkiye muz üretimi 2019/20 üretim sezonunda 548 bin tona yükselmiştir. Üretimin %60,9'unu Mersin, %36,8'ini ise Antalya karşılamaktadır. Türkiye muz ekim alanında olduğu gibi verimde de son yıllarda önemli artışlar yaşanmaktadır. 2019/20 üretim sezonunda muz verimi %21,1 artarak 6.550 kg/da'a yükselmiştir. 2020 yılında ise muz üretimi %32,8 artarak 728 bin ton gerçekleşmiştir.

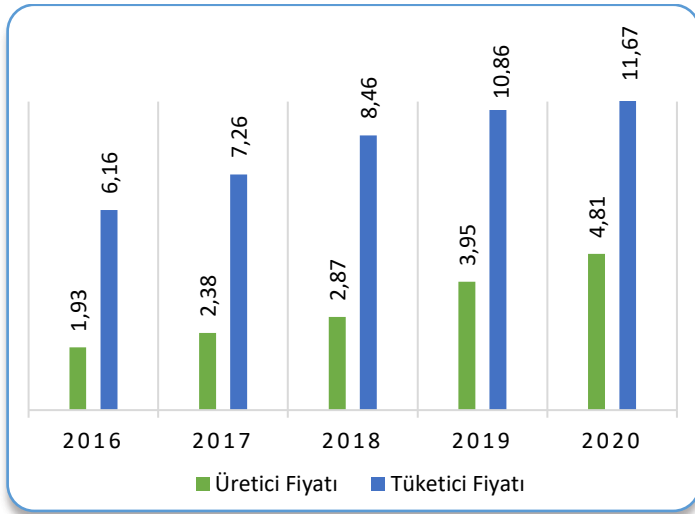
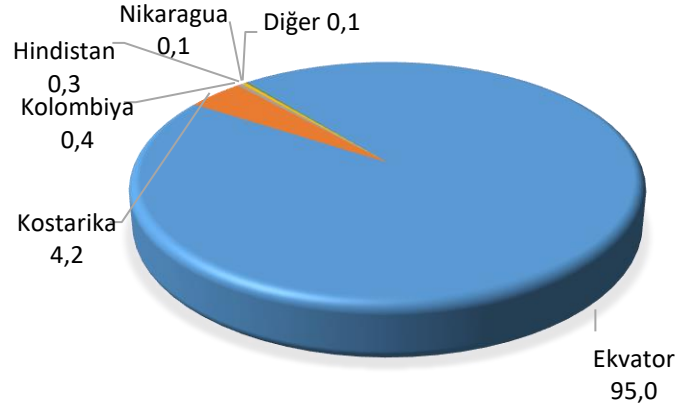

Türkiye Muz Tüketimi ve Dış Ticareti: Türkiye muz tüketimi 2018/19 üretim sezonu itibariyle 613 bin tondur. Tüketim yıllar itibariyle artış göstermekte olup 2018 yılı itibariyle kişi başı tüketim 6,9 kg'dır. Dünya muz ticaretinde Türkiye ithalatçı konumda olup 2019/20 üretim sezonunda ithalatın %95'ini Ekvador'dan, %4,2'sini ise Kostarika'dan gerçekleştirilmiştir. 2018/19 üretim sezonunda 118 bin ton olan Türkiye muz ithalatı 2019/20 üretim sezonunda %38 artarak 163 bin tona yükselirken, muz ihracatı aynı dönemde üretimdeki artışa bağlı olarak %64 artarak 17 bin tona yükselmiştir.

Türkiye'nin muz ihracatı yaptığı ülkeler (2019/20, %)

Türkiye'nin muz ithalatı yaptığı ülkeler (2019/20, %)

2020 Aralık ayında 5,06 TL/kg olan muz üretici fiyatı bir önceki aya göre %3,0 artarken, bir önceki yılın aynı ayına göre %16,9 artmıştır. 2020 yılı ortalama muz üretici fiyatı 4,81 TL/kg olarak gerçekleşmiştir.

2020 Aralık ayında 12,14 TL/kg olan muz tüketici fiyatı bir önceki aya göre %2,1 artarken, bir önceki yılın aynı ayına göre %22,9 artmıştır. 2020 yılı muz tüketici fiyatı ortalama 11,67 TL/kg olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye Muz Desteklemeleri: 2020 yılı Tarım ve Orman Bakanlığı tarımsal destekleme ödemeleri kapsamında Alan Bazlı Desteklemeler kategorisinde muz yetiştiricilerinin de yararlanabileceği destekler, küçük aile işletmesi desteği 100 TL/da, iyi tarım uygulamaları desteği; örtü altı yetiştiricilikte bireysel sertifikasyonda 150TL/da, grup sertifikasyonunda 75 TL/da, açıkta üretimde bireysel sertifikasyonda 50 TL/da, grup sertifikasyonunda 40 TL/da, mazot desteği 15 TL/da, gübre desteği 4 TL/da, toprak analizi desteği 40 TL/numune, katı organik gübre desteği 10 TL/da olarak belirlenmiştir. Organik muz yetiştiricileri için bireysel sertifikasyonda 100 TL/da, grup sertifikasyonunda ise 50 TL/da destek verilmektedir. Bunların dışında örtü altı tarım faaliyetlerinin desteklenmesi amacıyla 25 milyon TL üst limite kadar sera kredisi verilmektedir.

Verilen Destek (TL/kg)

Yıllar	Toprak Analizi	Sertifikalı Fidan	Gübre	Mazot	Toplam
2016	-	0,060	0,002		0,063
2017	0,0002	0,057	0,001	0,002	0,060
2018	0,0001	0,052	0,001	0,002	0,054
2019	0,0001	0,000	0,001	0,002	0,003
2020	0,0001	0,000	0,001	0,002	0,003

Kaynak: TEPGE /2020 yılı hesaplamaları 2019 yılı verimi esas alınarak yapılmıştır.

	2016	2017	2018	2019	2020
Muz Fiyatı (TL/kg)	1,93	2,38	2,87	3,95	4,81
Muz Fiyatı + Destek (TL/kg)	1,99	2,44	2,92	3,95	4,81
Gübre Fiyatı (TL/kg) ¹	2,37	2,60	3,60	5,60	6,00
Mazot Fiyatı (TL/lt)	3,85	4,69	5,78	6,43	6,06
1 kg muz ile alınabilecek girdi miktarı (kg)					
Muz/Gübre	0,62	1,00	1,10	1,10	0,86
Muz + Destek/Gübre	0,64	1,03	1,12	1,10	0,86
Muz/Mazot	0,50	0,62	0,61	0,68	0,75
Muz + Destek/Mazot	0,52	0,63	0,62	0,68	0,75

Kaynak: TOB ve TÜİK verilerinden TEPGE hesaplamaları

2020 destekleri, 2019 verimi esas alınarak hesaplanmıştır.

¹/ Gübre fiyatlarında potasyum sülfat gübresi fiyatı dikkate alınmıştır (GÜBRETAŞ).

Muz Girdi Pariteleri

2016 yılında 1 kg muz ile alınabilecek gübre miktarı 0,62 kg iken 2020 yılında bu miktar %38,7 oranında artarak 0,86 kg'a yükselmiştir.

2016 yılında 1 kg muz ile alınabilecek mazot miktarı 0,50 litre olup 2020 yılında bu miktar %50 oranında artarak 0,75 litreye yükselmiştir.

GENEL DEĞERLENDİRME

Tropikal bir meyve olan muz, hem pişirilerek hem de taze olarak tüketilebilmektedir. En fazla Asya kıtasında üretimi yapılmakta olup dünya yaş meyve üretiminde karpuzdan sonra ikinci sırada yer almaktadır. Dünyada üretimi yapılan muzların %41'ini Cavendish, %14'ünü GrosMichel, %21'ini Plantain grupları oluşturmaktadır. Türkiye'de yapılan muz yetiştiriciliğinde son 10 yıla kadar bahçe tesisinde sadece bodur Cavendish (Dwarf Cavendish) muz klonu kullanılmakta iken günümüzde bunun yanı sıra GrandNain klonu da yetiştirilmektedir.

Türkiye dünya muz ticaretinde ithalatçı konumdadır. Ancak ekim alanı ve verimdeki artışlar ile son beş yılda üretimde ciddi oranda artış yaşanmış ve ithalat önemli ölçüde azalmıştır. Türkiye muz üretimi 2018 yılında 499 bin ton iken 2019 yılında 548 bin tona yükselmiş ve 2020 yılında da bir önceki yıla göre %32,8 artarak 728 bin ton üretim gerçekleştirilmiştir. Üretimdeki bu artış 2019/20 üretim sezonunda muz ihracatının %64 artmasına katkı sağlamıştır.

Dünya muz ihracatı incelendiğinde en fazla muz ihracatı yapan ülke Ekvator olduğu ve Türkiye'nin muz ithalatının tamamına yakını (%95) Ekvador'dan sağlandığı görülmektedir.

Muzda gümrük vergisi oranı 2020 Ağustos ayında 31204 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ithalat rejimi kararı ile %145,8'den %7'ye düşürülmüş, ton başına ek mali yükümlülük getirilmiştir. Bu kararla ithal edilen muza ton başına 830 Euro toplu konut fonu vergisi getirilerek ithal muzun maliyeti yükseltilmiştir. Böylece Dünya Ticaret Örgütü'nün istemiş olduğu gümrük vergisi oranı düşürülmüştür. Bu karar muz üreticisini memnun etmiştir. Fakat 31 Aralık 2020 tarihinde çıkarılan 3350 sayılı ithalat rejimi kararı ile gümrük vergisi oranı tekrar %145,8'e çıkarılmış ve toplu konut fonu vergisi kaldırılmıştır.

Muzun ince kabuklu ve narin yapıda olması ile birlikte raf ömrünün kısa olması pazarlama açısından sorun oluşturmaktadır. Bu nedenle iklimlendirilmiş taşıma araçlarının kullanımı büyük önem arz etmektedir. Ayrıca örtü altı üretimde hasadın 12 aya yayılmasını sağlayacak uygulamaların yaygınlaştırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Bunun dışında diğer tüm tarımsal ürün yetiştiriciliğinde olduğu gibi örgütlenmenin teşvik edilmesi muz yetiştiriciliği ve pazarlama sorunlarının aşılması açısından oldukça önemlidir.

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ (TEPGE)

Enstitümüz tarım, gıda, çevre ve kırsal kalkınma konularında ekonomik araştırmalar yaparak ve/veya yaptırarak başta T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı olmak üzere, kamu ve özel sektörde karar alıcı birimleri bilgilendirmeyi, böylece araştırma sonuçlarına dayalı politikalarla/kararlarla ülke tarımının gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bilgi çağının gereklerini yerine getirebilen, konusunda üzerine düşen görevleri yapmaya yetkin ve güçlü bir kurumsal yapıya ulaşmayı hedeflemektedir.

<https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge>

Bilgi için: Dr. Kübra POLAT, kubra.tasdemir@tarimorman.gov.tr, +90 312 2875833